

In 2050

Een strategische federale
langetermijnvisie voor
duurzame ontwikkeling

Uitdagingen

Tegen 2050 is België een inclusieve samenleving met een beschermd leefmilieu, met een economie aangepast aan de economische, sociale en ecologische uitdagingen en met een maatschappelijk verantwoordelijke federale overheid. Dit zijn de ambitieuze uitdagingen van de federale langetermijnvisie inzake duurzame ontwikkeling die de federale regering op 17 mei 2013 goedkeurde¹.

Doelstellingen

Deze uitdagingen worden uitgewerkt in 55 doelstellingen. Ze schetsen de gewenste situatie waarin de Belgische maatschappij zich tegen 2050 op het vlak van duurzame ontwikkeling zou moeten bevinden. Deze doelstellingen werden voorgesteld wanneer vaststond dat de federale staat over hefboomen beschikt om bij te dragen tot hun verwezenlijking. Deze langetermijnvisie past in een internationaal gedragen visie. Ze streeft er naar de verbintenissen die België op internationaal en Europees niveau heeft aangegaan, na te komen.

Realisatie

De doelstellingen zijn opgevat als een samenhangend geheel en bijgevolg een gezamenlijke verwezenlijking vereisen. Voor de realisatie is een samenwerking nodig die de traditionele indelingen overstijgt: tussen verschillende beleidsniveaus en tussen overheid en het maatschappelijk middenveld.

¹ KB van 18 juli 2013 over de strategische federale langetermijnvisie voor duurzame ontwikkeling.

In 2050

Een visie voor België

- 1 Een maatschappij die de sociale cohesie bevordert
- 2 Een maatschappij die haar economie aanpast aan de economische, sociale en leefmilieu-uitdagingen
- 3 Een maatschappij die haar leefmilieu beschermt
- 4 Een maatschappij die ondersteund wordt door de federale overheid die haar maatschappelijke verantwoordelijkheid opneemt

1

Een maatschappij
die de sociale cohesie
bevordert

In 2050...

In 2050 zal onze maatschappij een inclusieve maatschappij zijn. Dit wil zeggen een maatschappij waar iedereen gelijke toegang zal hebben tot alle levensdomeinen, rekening houdend met de eigenheid van het platteland en de stad.

In dat kader zal de integratie bevorderd en vergemakkelijkt worden. Alle vormen van discriminatie die tussen personen kunnen bestaan (geslacht, cultuur, afkomst, enz.), zullen worden geweerd. Het maatschappelijk weefsel zal worden versterkt tussen generaties, culturen en maatschappelijke categorieën. Conflicten zullen worden aangepakt om bestaanszekerheid en sociale cohesie te garanderen. Solidariteit en vrijwilligerswerk zullen worden aangemoedigd. De voorafgaande voorwaarden voor het welzijn van de burgers zullen vervuld zijn, namelijk: vrede, onderwijs, inkomen, gezondheid, waardige huisvesting, een stabiel ecosysteem, duurzame hulpbronnen en sociale rechtvaardigheid.

Aangezien een inclusieve maatschappij het welzijn van elke persoon wil bevorderen, zal het essentieel zijn om armoede en sociale ongelijkheden te bestrijden, inzonderheid op het vlak van gezondheid. Hierbij zal ingespeeld worden op nieuwe situaties inzake volksgezondheid, zoals chronische ziekten, en zal voor iedereen de best mogelijke levensstandaard gehandhaafd worden dankzij onderwijs en door geschikte banen die zowel de levens- als de gezondheidsomstandigheden respecteren.

Sociale cohesie en kansarmoedebestrijding

- 01 Vrouwen en mannen zullen hun rechten gelijk uitoefenen. Zij zullen kunnen bijdragen tot alle aspecten van de ontwikkeling van de samenleving en de verbetering van de levensomstandigheden zonder onderscheid, uitsluiting of beperking op grond van hun geslacht.
- 02 Iedereen zal beschikken over een inkomen uit arbeid, uit vermogen of afkomstig van sociale beschermingsstelsels en heeft toegang tot diensten van algemeen belang. Iedereen zal aldus gedurende alle fasen van zijn leven kunnen voorzien in alle behoeften om menswaardig te leven.

-
-
- 03 Ondermeer via de herverdeling van de geproduceerde welvaart zal elke burger beschikken over middelen om de capaciteiten te ontwikkelen om een project te ondernemen dat zorgt voor sociale integratie.

Gezondheid

- 04 De volksgezondheid is verbeterd en zal op een hoog niveau gehandhaafd worden. De levensverwachting in goede gezondheid zal gestegen zijn ten opzichte van 2010. Het verschil tussen de levensverwachting in goede gezondheid naargelang van het opleidingsniveau en naargelang het geslacht zal met gemiddeld 50% verlaagd worden.
- 05 Kwaliteitsvolle gezondheidszorg zal toegankelijk zijn voor iedereen en in het bijzonder voor kwetsbare groepen (mensen met een handicap, kansarmen, vruchtbare en zwangere vrouwen en kinderen, enz.).
- 06 Er zal rekening gehouden worden met de gevolgen van milieubederf op de gezondheid. De kennis en het toezichtstelsel zal worden ontwikkeld om het inzicht in de rechtstreekse verbanden qua oorzaak en gevolg tussen het milieu en de gezondheid te verbeteren, met inbegrip van opkomende risico's die bijvoorbeeld verbonden zijn aan de klimaatveranderingen, aan de invoering van nieuwe producten of aan combinaties van vervuilende stoffen.
- 07 De morbiditeit/mortaliteit door chronische ziekten zal teruggebracht zijn.

Werkgelegenheid

- 08 De arbeidsmarkt zal voor iedereen toegankelijk zijn en de actieve bevolking waardig werk aanbieden.
- 09 Het werkgelegenheidsniveau zal zo hoog en stabiel mogelijk zijn en respecteert de principes van waardig werk. Iedereen op arbeidsleeftijd zal de mogelijkheid hebben betaald werk te vinden.
- 10 Het werkloosheidsniveau zal beperkt zijn tot de frictiewerkloosheid.
- 11 De arbeidsomstandigheden zullen gedurende de hele loopbaan aangepast worden om ervoor te zorgen dat de levenskwaliteit verbeterd en dat men langer kan werken.

2

Een maatschappij die haar economie aanpast aan de economische, sociale en leefmilieu-uitdagingen

In 2050...

In 2050 zullen we in een veerkrachtige maatschappij leven. De productie- en consumptieactiviteiten zullen gebaseerd zijn op een efficiënt gebruik van de natuurlijke hulpbronnen met inachtneming van de grenzen van onze planeet. Bovendien zullen ze bijdragen tot de sociale en economische ontwikkeling.

Alle belanghebbenden – overheden, bedrijven, het maatschappelijk middenveld en individuele burgers – zullen bijdragen aan een rechtvaardige transitie naar een duurzaam economisch model waarin menselijk welzijn en een geringe impact op het leefmilieu voorop staan.

De economische ontwikkeling en het milieubedrijf zullen volledig ontkoppeld zijn. In die ontwikkeling staat het creëren van waardig werk centraal, waarbij tegelijkertijd een voldoende aanbod aan goederen en diensten wordt verzekerd dat in de basisbehoeften voorziet. Hierbij wordt de plaats van ons land in de internationale economie gegarandeerd, inzonderheid wat zijn competitiviteit betreft.

Deze doelstelling houdt hoge ecologische en sociale prestaties in van alle goederen en diensten over hun hele levenscyclus (van de ontginning van de grondstoffen tot hun verwijdering). Er zal op grote schaal koolstofarme, inzonderheid hernieuwbare energie ontwikkeld worden. De energie-efficiëntie van producten zal aanzienlijk verhoogd worden. De toegankelijkheid van de energiediensten, zowel inzake fysieke toegankelijkheid als betaalbaarheid, zal voor iedereen aanzienlijk verhoogd worden.

Mobiliteit en vervoer zullen bijdragen tot de sociale en economische ontwikkeling en zullen milieuvriendelijk zijn dankzij een geïntegreerd multimodaal vervoersysteem, maximale veiligheidsomstandigheden, een drastische vermindering van de milieuhinder, meer bepaald door de externe kosten te integreren in de vervoersprijzen en door een aangepaste ruimtelijke ordening.

De voedingspatronen zullen geen negatieve invloed hebben noch op de gezondheid noch op het milieu dankzij gezonde producten, een geïntegreerde landbouwproductie en minder voedselverspilling.

Consumptie- en productiepatronen

- 12 De economische ontwikkeling van de maatschappij zal worden gemeten door rekening te houden met de invloed ervan op de mens en het milieu.
- 13 De prijzen van goederen en diensten zullen zo veel als mogelijk de sociale en milieu-externaliteiten integreren, rekening houdend met de drie dimensies van duurzame ontwikkeling.
- 14 Er zal rekening gehouden worden met de milieu- en sociale prestaties van alle op de markt gebrachte goederen en diensten, en dit gedurende hun hele levenscyclus.
- 15 Consumenten en producenten zullen hun maatschappelijke verantwoordelijkheid opnemen, door duurzame productie- en consumptiepatronen aan te nemen.

Energie

- 16 De koolstofarme energievormen zullen overheersen in de energiemix. De hernieuwbare energiebronnen zullen er een significant aandeel van uitmaken.
- 17 De elektriciteitsproductie zal haar uitstoot van koolstof sterk verminderen (van 96 tot 99% in de 'Roadmap voor energie tegen 2050' van de Europese Commissie).
- 18 De verhoging van de energie-efficiëntie van producten zal worden voortgezet met het oog op de vermindering van het eindenergieverbruik.
- 19 Het gebruik van biomassa voor energiedoelinden zal gebeuren zonder het algemeen belang te schaden, in het bijzonder de voedselzekerheid en het leefmilieu (bodemkwaliteit, biodiversiteit, enz.).
- 20 De energiebevoorrading zal verzekerd zijn.
- 21 Energiediensten zullen voor iedereen toegankelijk zijn.

Mobiliteit en vervoer

- 22 Iedereen zal toegang hebben tot een vervoerswijze waarbij de emissies van broeikasgassen en vervuilende stoffen, en de impact op de biodiversiteit en op de levenskwaliteit zo gering mogelijk is.
- 23 Collectieve vervoerswijzen zullen primeren boven individuele vervoerswijzen. Voor het goederenvervoer zullen spoor en binnenvaart het meest gebruikt worden.
- 24 Mobiliteit en vervoer zullen onder maximale veiligheidsomstandigheden gebeuren met 'nul doden' als doel.
- 25 Het gebruik van vervoersmiddelen zal gepaard gaan met de uitstoot van zo weinig mogelijk vervuilende stoffen en geluidshinder, zal energie-efficiënt zijn en gebeuren op basis van fossiele en alternatieve bronnen. De uitstoot in de lucht van NO_x, PM 2.5, PM 5 en PM 10 zal met 80% verminderd zijn ten opzichte van 2005. De uitstoot van broeikasgassen in België zal met minstens 80% verminderd zijn ten opzichte van 1990.
- 26 De verschillende milieu- (broeikasgassen, vervuiling, lawaai...) en sociale externaliteiten (ongevallen, files...) zullen zoveel als mogelijk geïntegreerd worden in de vervoerprijzen.

Voeding

- 27 Iedereen zal toegang hebben tot veilige, gezonde en voedzame voeding.
- 28 De sociale en ecologische impact van onze productie- en consumptiewijzen op het vlak van voedingsmiddelen zal aanzienlijk verlaagd zijn.
- 29 De voedselverspilling over de volledige voedingsketen zal aanzienlijk verminderd zijn.
- 30 Onze maatschappij zal de nadelige invloed van onze voedingswijzen op de voedselsoevereiniteit van de ontwikkelingslanden verminderen.

3

Een maatschappij
die haar leefmilieu
beschermt

In 2050...

In 2050 zal de doelstelling van een gezond leefmilieu bereikt zijn. België zal zijn transitie naar een koolstofarme en resource-efficiënte maatschappij op een rechtvaardige manier verwezenlijkt hebben. Het zal de nodige maatregelen genomen hebben om de milieu-impact veroorzaakt door menselijke activiteiten te voorkomen, of indien niet, bij te sturen: de totale opwarming zal beperkt zijn en blijft beperkt tot 1,5 tot 2 °C op lange termijn, de water- en luchtverontreiniging zullen onder controle zijn en hebben geen noemenswaardige invloed meer op de gezondheid, de biodiversiteit en de ecosystemen. De goederen en diensten die de ecosystemen leveren, zullen hersteld en gevaloriseerd zijn. Ze zullen behoedzaam en duurzaam gebruikt worden, waardoor ze bijdragen tot het in stand houden van de biodiversiteit. Op die manier zal de biodiversiteit zelf gevaloriseerd, bewaard, beschermd en hersteld worden en volop bijdragen tot een duurzame welvaart, waarbij zij tegelijk ook de economische, territoriale en sociale cohesie stimuleert en ons cultureel beschermt.

Klimaatverandering

- 31 De Belgische emissies van broeikasgassen zullen in 2050 in eigen land met minstens 80 tot 95% gedaald zijn ten opzichte van hun niveau in 1990.
- 32 België zal aangepast zijn aan de directe en indirecte gevolgen van de klimaatverandering.

Natuurlijke hulpbronnen

- 33 De verbruikte hoeveelheid niet-hernieuwbare grondstoffen zal aanzienlijk verminderd zijn en die grondstoffen zullen enkel verder ontgonnen worden indien er geen alternatief uit recyclage bestaat.
- 34 Hernieuwbare grondstoffen, en met name zoet water, zullen ontgonnen worden zonder het vermogen van toekomstige generaties om die hulpbronnen te ontginnen, in het gedrang te brengen.

Buiten- en binnenlucht

- 35 De uitstoot van vervuilende stoffen, zoals stikstofoxiden, fijn stof, persistente organische stoffen, zware metalen, nitraten en fosfaten, zal aanzienlijk verminderd zijn en de lucht- (binnen en buiten), water- en bodemvervuiling zal niet langer een significante – directe of indirecte – weerslag hebben, noch op de gezondheid, noch op het milieu.

Biodiversiteit

- 36 De toegang tot genetische hulpbronnen en het rechtvaardig en eerlijk delen van de voordelen die voortvloeien uit hun gebruik zal verzekerd zijn en efficiënt bijdragen tot het behoud van de biologische diversiteit, het duurzame gebruik van de elementen ervan, en armoedebestrijding.
- 37 De goederen en diensten die de ecosystemen leveren, zullen hersteld, gevaloriseerd en behoedzaam en duurzaam gebruikt worden, waardoor zij rechtstreeks zullen bijdragen tot het in stand houden van de biodiversiteit.
- 38 De verspreiding van nieuwe invasieve uitheemse soorten zal een halt toegeroepen zijn. De reeds ingevoerde soorten zullen duidelijk in aantal gedaald zijn.
- 39 De Belgische mariene zones zullen beschermd, hersteld en gevaloriseerd zijn, met name via het creëren van beschermde gebieden, het verzekeren van de connectiviteit van natuurlijke habitats en herstel van beschadigde ecosystemen. Voor het gehele Belgische deel van de Noordzee zullen de doelstellingen voor het bekomen van de goede milieutoestand zoals bepaald binnen de mariene strategie bereikt zijn. Binnen de Natura 2000 gebieden zullen de instandhoudingsdoelstellingen behaald zijn.

4

Een maatschappij die
ondersteund wordt door
de federale overheid die
haar maatschappelijke
verantwoordelijkheid
opneemt

In 2050...

In 2050 zal de federale overheid, als een belangrijke speler in de maatschappij, het algemeen en collectief belang waarborgen. De federale overheid zal transversale beleidslijnen ontwikkeld hebben om de transitie naar duurzame ontwikkeling te bewerkstelligen. Meer specifiek wat betreft de werking van de overheden en de overheidsfinanciën enerzijds, en het wetenschapsbeleid en de ontwikkelingssamenwerking anderzijds.

Voortbouwend op de bestaande inspanningen zal een nieuwe politieke governance opgezet zijn. Dit houdt in dat de federale overheid een stimulerende en regulerende rol vervult ten opzichte van welomschreven en afgesproken doelstellingen. Er wordt overlegd en er kunnen onder andere partnerschappen worden gecreëerd met alle actoren van het maatschappelijk middenveld (sociale partners en niet-gouvernementele organisaties) en innoverende financieringsmechanismen opgezet worden om snel een antwoord te bieden op de veranderingen in de maatschappij. De federale overheid zal ook een waakhondfunctie vervullen om te anticiperen op de gevolgen van het overheidsbeleid en nieuwe maatschappelijke uitdagingen voor alle burgers en in het bijzonder voor de meest kansarmen.

Overheden

- 40 De federale overheid zal de democratische werking van haar organen voor overleg en beraadslaging blijven garanderen.
- 41 De federale overheid zal alle gebruikers, ongeacht hun sociale en culturele status, een dienstverlening bieden die aan hun verwachtingen beantwoordt, rekening houdend met het algemeen belang.
- 42 Internationale samenwerking zal gericht zijn op duurzame ontwikkeling. De federale overheid zal haar beleid, ook in de internationale en Europese dimensie, uitwerken in overeenstemming met de doelstellingen van de langetermijnvisie inzake duurzame ontwikkeling.
- 43 De federale overheid zal bijdragen tot duurzame ontwikkeling door de milieu- en sociale prestaties van haar instellingen.

Overheidsfinanciën

- 44 De schuldenlast die zowel voortvloeit uit sociale verschijnselen als uit milieu- en economische verschijnselen, zal op een houdbaar niveau blijven en de toekomstige generaties dus niet belasten.
- 45 België zal een situatie van evenwicht bereiken wat zijn handels en financiële relaties met andere landen betreft.
- 46 De overheidsfinanciën zullen op een andere manier benaderd worden, door het resultaat van de voorbije actie van de Staat niet langer uitsluitend te bekijken in termen van overheidsschuld (dit wil zeggen van passiva) maar ook de activa (in de brede zin) te valoriseren die overeenstemmen met de bijdrage van de Staat tot de verschillende 'kapitalen': fysiek kapitaal maar ook het 'kapitaal' vorming, het 'kapitaal' R&D, het milieukapitaal, enz.
- 47 De fiscaliteit zal de externe kosten integreren door de geleidelijke verschuiving van de fiscaliteit op arbeid naar een fiscaliteit op ecologische en sociale externe factoren.
- 48 Fiscale en sociale fraude zal verdwenen zijn.

Wetenschapsbeleid

- 49 De budgetten voor onderzoek & ontwikkeling zullen minstens 3% van het bbp bedragen en nemen jaar na jaar toe.
- 50 Bij het uitwerken van het beleid zal rekening gehouden worden met de onderzoeksresultaten door de betrokken partijen en de gebruikers van deze resultaten van bij het begin te betrekken: bij het identificeren van de problemen en bij het formuleren van vragen en onderzoeksdoelstellingen.
- 51 Het strategisch onderzoek zal ten dienste staan van de maatschappelijke en duurzame ontwikkelingsuitdagingen.

Ontwikkelingssamenwerking

- 52 Beleidsmaatregelen in diverse relevante domeinen (handel, financiële regelgeving, migratie, landbouw...) zullen geen negatieve invloed uitoefenen op duurzame ontwikkeling wereldwijd en in het bijzonder in de minst ontwikkelde landen.
- 53 Binnen het kader van het omvattend post-2015 ontwikkelingskader zal ook de ontwikkelingssamenwerking bijdragen tot de uitwerking en realisatie van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen, gestoeld op de rechtenbenadering, hierbij rekening houdend met de verschuivende noden in de strijd tegen de armoede van en binnen de armste, de meest kwetsbare en meest fragiele landen.
- 54 Ontwikkelingssamenwerking (ODA) zal een voorspelbaar en doeltreffend kanaal blijven voor de ondersteuning van de armste landen en bevolking, en zal hierbij voldoen aan de afspraken over doeltreffendheid van hulp (Parijsverklaring, Accra-agenda en Busanpartnerschap en latere aanpassingen inzake eigenaarschap, afstemming op hun beleid, harmonisatie met andere donoren, resultaatgericht beheer, wederzijdse verantwoording en betere voorspelbaarheid van de middelen).
- 55 De Belgische ontwikkelingssamenwerking zal zich blijven aanpassen aan de internationale context teneinde haar rol te blijven spelen daar waar ze dit nodig en doeltreffend acht. Ze zal de ontwikkelingslanden – met bijzondere aandacht voor de minst ontwikkelde landen en meest kwetsbare landen – blijven ondersteunen bij het aanpakken van de milieurisico's in verband met de bescherming van de natuurlijke rijkdommen, de wereldwijde ontbossing, het verlies van biodiversiteit, de bestrijding van de woestijnvorming, de verandering van de productie- en consumptiepatronen, en de transitie naar koolstofarme en zo klimaatbestendig mogelijke maatschappijen. Ze zal bijzonder aandacht blijven hebben voor de strijd tegen de ongelijkheden.

“Een visie zonder actie is slechts een droom. Een actie zonder visie is verloren tijd. Een visie met actie kan de wereld veranderen.”

Nelson Mandela

Meer informatie vindt u op de website van het Federaal Instituut
voor Duurzame Ontwikkeling www.fido.belgie.be